Gemeente Bergen op Zoom

RVB21-0079

RVB21-0079

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Invulling Rekenkamer vanaf 2022
Nummer voorstel	:	RVB21-0079
Datum voorstel	:	15 november 2021
Portefeuillehouder(s)	:	F.A. Petter
Contactpersoon	:	Mevr. E.P.M. van der Meer
Afdeling	:	Griffie
Contactpersoon Email	:	L.vanderMeer@bergenopzoom.nl
Contactpersoon Telefoon	:	0164-277385
Programmanummer en -naam	:	1. Besturen, Samenwerken en Veiligheid

---

Voorstel:

1. De samenwerking in het kader van de huidige Rekenkamercommissie West-Brabant niet te verlengen.
2. Met de gemeenten Roosendaal, Etten-Leur en Drimmelen een nieuw convenant op te stellen om te komen tot een Regionale Rekenkamer.
3. In het derde kwartaal van 2022 over te gaan tot besluitvorming over het nieuwe convenant.

Type voorstel:

☑ Kaderstellend
☐ Controlerend
☐ Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☑	☐
Financiële consequenties	☑	☐
Gevolgen voor de schuldenlast	☐	☑
Inspraakverordening van toepassing	☐	☑

Communicatieparagraaf:

In de totstandkoming van dit voorstel heeft nauw overleg met de betreffende gemeenten plaatsgevonden. Het onderwerp is besproken in de vergaderingen van het presidium van 30 augustus 2021 en 15 november 2021. Tot slot is de Rekenkamer West-Brabant op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.

Gemeente Bergen op Zoom

Voorlegger Raadsvoorstel

RVB21-0079

Samenvatting:

Eén van de instrumenten van de gemeenteraad is de gemeentelijke rekenkamer(functie). Een rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur.
Op 1 januari 2022 eindigt de samenwerking in het kader van de Rekenkamercommissie West-Brabant.
Het raadsvoorstel is gericht op besluitvorming over de toekomstige invulling van de rekenkamer.
Voorgesteld wordt om te komen tot een nieuwe Regionale Rekenkamer in kleiner verband, met als beoogd effect:
- Een Regionale Rekenkamer als effectief raadsinstrument;
- Een efficiënte Regionale Rekenkamer met oog voor de lokale context.

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage
1.	Toelichting inrichten eigen lokale rekenkamer	Bijgevoegd

Gemeente Bergen op Zoom

RVB21-0079

RVB21-0079

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	:	16 december 2021
Nummer	:	RVB21-0079
Onderwerp	:	Invulling Rekenkamer vanaf 2022

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. De samenwerking in het kader van de huidige Rekenkamercommissie West-Brabant niet te verlengen.
2. Met de gemeenten Roosendaal, Etten-Leur en Drimmelen een nieuw convenant op te stellen om te komen tot een Regionale Rekenkamer.
3. In het derde kwartaal van 2022 over te gaan tot besluitvorming over het nieuwe convenant.

Inleiding

Sinds 2006 zijn de rekenkameronderzoeken ondergebracht bij de Regionale Rekenkamercommissie West-Brabant. De looptijd per convenantperiode bedroeg steeds 4 jaar. Toen het vorige convenant voor de Rekenkamer West-Brabant op 31 december 2020 afliep, hebben de gemeenten Moerdijk en Oosterhout besloten de samenwerking per 1 januari 2021 te beëindigen.
De overige gemeenten, Bergen op Zoom, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge en Roosendaal, hebben besloten het convenant niet zoals gebruikelijk met 4 jaar te verlengen, maar slechts met één jaar tot 1 januari 2022. Hiertoe is besloten om enerzijds te kunnen voldoen aan de wettelijke plicht om onderzoek te doen naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur en anderzijds te onderzoeken op welke andere manieren ook aan dit doel inhoud en vorm gegeven kan worden. Voor Bergen op Zoom is dit gebeurd bij raadsbesluit van 17 december 2020, nr. RVB20-0068.

Er dient zich nu een keuzemoment aan: kiest u opnieuw voor de samenwerking in het kader van de Rekenkamer West-Brabant of heeft een andere invulling uw voorkeur?

Beoogd maatschappelijk effect/doelstelling

Met dit voorstel is beoogd om tot besluitvorming te komen over de toekomstige invulling van de rekenkamer.

Uitwerking voorstel

Evaluatie Rekenkamer West-Brabant 2020
In 2020 heeft een evaluatie plaatsgevonden over het functioneren van de Regionale Rekenkamer.

Uit de evaluatie kwamen de volgende punten naar voren:
1. De belangrijke overweging die aan het convenant ten grondslag ligt, namelijk dat het om redenen van effectiviteit, efficiency en professionaliteit wenselijk is om ter uitoefening van de rekenkamerfunctie als bedoeld in artikel 81 eerste lid van de Gemeentewet, de afzonderlijke gemeentelijke rekenkamercommissie in gezamenlijkheid te doen functioneren wordt breed onderschreven.
2. De kwaliteit van de Rekenkamer West-Brabant (gevoel voor politieke verhoudingen, deskundigheid en de rol bij het ophalen van suggesties) wordt als voldoende aangemerkt.
3. De onderwerpkeuze (keuze onderwerpen en reactie op feedback vanuit de raad) wordt als voldoende aangeduid.
4. De kwaliteit van de onderzoeken (koepelnotities, onderzoeksrapporten, mondelinge presentatie onderzoeksresultaten en politieke relevantie van de rapporten) wordt als voldoende aangeduid.
5. Het contact met de Rekenkamer West-Brabant wordt als voldoende aangeduid.

Als aandachtspunten zijn aangemerkt:
1. Let als Rekenkamer op de kosten – wees daar transparanter in.
2. De vormgeving van de rapporten kan compacter en moderner.
3. Focus als Rekenkamer meer op de maatschappelijke effecten van de onderzoeken, daarmee krijgen ze meer relevantie.
4. Communiceer optimaal; ook als planningen niet gehaald worden.

Uitkomst inventarisatie toekomst Rekenkamer West-Brabant
De vraag die de afgelopen maanden heeft voorgelegen, was of het huidige convenant nogmaals verlengd zou worden.

Het presidium heeft op 30 augustus 2021 gesproken over de richting voor de toekomstige invulling van de rekenkamer. Het presidium heeft toen het volgende besluit genomen:
Het presidium verzoekt de griffie om de volgende opties nader te onderzoeken:
a. het instellen van een eigen lokale rekenkamer;
b. een kleinschalige (regionale) samenwerking, waarbij ook samenwerking in Brabantse Wal verband wordt meegenomen.

Daarbij als uitgangspunten te hanteren:
a. één onderzoek per jaar;
b. invulling rekenkamer binnen het huidige budget.

De deelnemende gemeenten aan de Rekenkamer West-Brabant hebben een inventarisatie gehouden, waarbij ook aan de orde is gekomen in hoeverre het opzetten van een lokale rekenkamer tot de mogelijkheden behoorde. De bovengenoemde besluitvorming van het presidium is bij de inventarisatie betrokken.
Zaken die uit de inventarisatie zijn gekomen, zijn de afstand en de zichtbaarheid van de Rekenkamer tot de gemeenteraad en de invulling van de couleur locale door de Rekenkamer. De gemeenten Geertruidenberg en Halderberge hebben ervoor gekozen in te zetten op een lokale rekenkamer. Eerder al hadden de gemeenten Moerdijk en Oosterhout de samenwerking beëindigd. Hiermee dient zich voor de overige deelnemende gemeenten de mogelijkheid aan om tot een kleinschaliger oplossing te komen.

De gemeenten Bergen op Zoom, Drimmelen, Etten-Leur en Roosendaal geven de voorkeur aan het opzetten van een Regionale Rekenkamer in klein(er) verband, waarbij het van belang is om de punten uit de in 2020 gehouden evaluatie en de recente inventarisatie mee te nemen en dit te verwerken in het nog op te stellen convenant. Op basis van de nieuwe opzet worden de leden van de Regionale Rekenkamer geworven. Dit zullen externe leden zijn, dat wil zeggen niet-raadsleden.

Beoogd effect van de nieuwe Regionale Rekenkamer in kleiner verband

1. Een Regionale Rekenkamer als effectief raadsinstrument

Het doel van de Regionale Rekenkamer is om, in opdracht van de raad, onafhankelijk onderzoek te doen naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gemeentebestuur. In onderzoeken beantwoordt de rekenkamer de vraag of het geld van de gemeente zinnig, zuinig en zorgvuldig is besteed.

Daarbij is het van belang dat de Regionale Rekenkamer door de raden ook daadwerkelijk gevoeld wordt als raadsinstrument en de onderzoeken bruikbaar zijn voor de invulling van de rol van de raad.

2. Een efficiënte Regionale Rekenkamer met oog voor de lokale context

Het organiseren van de Rekenkamer in regionaal verband brengt schaalvoordelen met zich mee. Niet alleen qua inrichting en financiën, maar ook inhoudelijk. Er zijn directe mogelijkheden tot benchmarking en de Regionale Rekenkamer doet brede ervaring op die zij vervolgens kan inzetten in andere onderzoeken.

Tegelijkertijd mag de Regionale Rekenkamer de lokale context niet uit het oog verliezen en is (tussentijdse) afstemming met de raden van groot belang. Dat komt de toepasbaarheid van het onderzoek dat wordt opgeleverd sterk ten goede en komt ook tegemoet aan de wens van de raad om meer betrokken te worden.

Voordelen van een Regionale Rekenkamer (ten opzichte van een eigen lokale rekenkamer)
De voordelen van de Regionale Rekenkamer (ten opzichte van een lokale, op zichzelf staande rekenkamer) zijn als volgt:

- Door met meerdere gemeenten samen te werken kan - zoals hierboven aangegeven – benchmarking plaatsvinden. Eventueel kunnen meerdere gemeenten ook hetzelfde onderzoek laten uitvoeren.
- Door een regionale samenwerking hoeft Bergen op Zoom een aantal zaken niet zelf te regelen. Wel vraagt de samenwerking met enige regelmaat, afhankelijk van wat opgepakt moet worden, inzet vanuit de griffies.

Consequenties van het voorstel

Financieel
Het presidium gaat uit van invulling van de rekenkamer binnen het huidige budget. In de begroting van onze gemeente is voor 2022 een bedrag ad € 21.944 opgenomen voor het rekenkamer-onderzoek. Het voorgestelde besluit resulteert in het feit dat in (een deel van) 2022 geen Rekenkamer is ingesteld en daarvoor ook geen kosten worden gemaakt. Wat de kosten wel zullen zijn in 2022, is afhankelijk van wanneer de nieuwe Regionale Rekenkamer operationeel is. De financiële afwijking wordt, waar nodig, opgenomen in het 2e Concernbericht van 2022.

Juridisch
De Wet versterking decentrale rekenkamers is in voorbereiding. Het wetsvoorstel breidt enkele onderzoeksbevoegdheden van de Rekenkamer uit en stelt gemeenten verplicht om een Rekenkamer in te stellen. De mogelijkheid om te kiezen voor een Rekenkamercommissie vervalt. De belangrijkste wijziging daarbij is dat raadsleden dan geen zitting (meer) mogen hebben in een Rekenkamer. Tot nog toe regelde de Gemeentewet dat ambtenaren, die werkzaamheden verrichten voor de Rekenkamer, niet tevens werkzaamheden verrichten voor een ander orgaan van de gemeente (deze bepaling gold niet voor Rekenkamercommissies). De voorgenomen wetswijziging past deze bepaling aan, waardoor de griffies voortaan de Rekenkamer wel kunnen ondersteunen. Verder is de rekenkamer vormvrij. Kort gezegd betekent dit dat de gemeente binnenkort wettelijk verplicht zal zijn een rekenkamer te hebben. Met het aannemen van dit raadsvoorstel kunnen de verdere stappen worden gezet om een nieuwe Regionale Rekenkamer op te richten, en aan deze wettelijke eis te voldoen.

Planning
In de deelnemende gemeenten wordt dit jaar door de raden een besluit genomen over de toekomst van de (regionale) rekenkamers. Volgend jaar zullen de griffies gezamenlijk een nieuw convenant schrijven. Dat zal vóór het zomerreces naar de raad komen. In de tweede helft van 2022 worden de leden voor de nieuwe rekenkamer geworven. In januari 2023 kan dan gestart worden met het eerste onderzoek.

Duurzaamheid
Dit voorstel heeft geen directe relatie met duurzaamheid.

Risico paragraaf

Geïdentificeerde risico's

Risico-onderdelen	NvT	Laag	Neutraal	Hoog
1. Realiseren maatschappelijke effecten		X		
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak			X	
3. Imago gemeente		X		
4. Algemene en externe omgeving		X		
5. Veiligheid	X			
6. Financiën			X	
7. Juridisch		X		
8. Planning			X	
9. Kwaliteit uitvoering		X		
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners			X	

Alternatieven

Hierboven is toegelicht waarom het voorstel wordt gedaan om te komen tot een nieuwe Regionale Rekenkamer in kleiner verband.

Als alternatief kunt u ook kiezen voor het inrichten van een eigen lokale rekenkamer.

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de lokale rekenkamers? De werkgroep Lokale rekenkamers heeft dit in april 2019 in kaart gebracht.
Deze werkgroep werd in april 2018 door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ingesteld om rekenkamers in gemeenten te versterken. In de bijlage bij dit raadsvoorstel worden de uitkomsten van het onderzoek van de werkgroep nader toegelicht.

Voordelen van een lokale rekenkamer zijn de lokale binding en nauwere band met de gemeenteraad. De raad werft en benoemt zelf het lid/de leden. Daardoor ontstaat sneller een band en biedt deze optie een goede kans op een betrokken rekenkamer die dichter bij de gemeente en haar inwoners kan gaan staan.

Een eigen rekenkamer zal eerder - vanwege de omvang van het onderzoek - kans zien om desgewenst zelf (delen van een) onderzoek uit te voeren in plaats van het standaard inschakelen van 'de gebruikelijke bureaus'. Bij een regionale rekenkamer is eigen onderzoek nauwelijks een optie.

Nadeel kan zijn het vinden van voldoende geschikte kandidaten. De Gemeentewet noemt een aantal functies die niet verenigbaar zijn met het lidmaatschap van de rekenkamer. Ook de (schijn van) eventuele belangenverstrengeling moet in het oog worden gehouden. Immers kandidaten met een lokale binding zijn ook vaak actief binnen verenigingen e.d. binnen de eigen gemeente.

Het inrichten en ondersteunen van een eigen rekenkamer vraagt inzet vanuit de griffie. Hiervoor zijn verschillende vormen mogelijk met dan ook een verschil in tijdsbesteding en consequenties voor de formatie. Een indruk van deze tijdsbesteding is opgenomen in de bijlage bij dit raadsvoorstel. Het secretariaat van de rekenkamer zou door de rekenkamer zelf opgepakt kunnen worden.

De kosten voor een rekenkamer kan de raad zelf bepalen, afhankelijk van het aantal leden en onderzoeken per jaar. In dit verband wordt verwezen naar de eerdergenoemde uitgangspunten van het presidium, namelijk:

a. één onderzoek per jaar;
b. invulling rekenkamer binnen het huidige budget.

Een ontwerpbesluit treft u hierbij ter vaststelling aan.

Het presidium van de raad van de gemeente Bergen op Zoom,

De griffier,

Mevr. drs. E.P.M. van der Meer

De voorzitter,

Dhr. dr. F.A. Petter

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het voorstel van het presidium van 15 november 2021, nr. RVB21-0079;

gelet op de hoofdstukken IVa en IVb van de Gemeentewet;

BESLUIT:

1. De samenwerking in het kader van de huidige Rekenkamercommissie West-Brabant niet te verlengen.
2. Met de gemeenten Roosendaal, Etten-Leur en Drimmelen een nieuw convenant op te stellen om te komen tot een Regionale Rekenkamer.
3. In het derde kwartaal van 2022 over te gaan tot besluitvorming over het nieuwe convenant.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 16 december 2021.

De griffier,	De voorzitter,
Mevr. drs. E.P.M. van der Meer	Dhr. dr. F.A. Petter